

Solohov meghalt

NAGY LÁSZLÓ RAJZA

A nemzetközi prózairodalom fekete virágot nyitott.

Minden korok bölcselői tanítják, hogy az élet s az elmélés édes egy testvérek. Mégis, valahányszor összetalálkozunk az innensővel, elszomorodunk szokatlanságán, tűrhetetlenségén.

Bátorságos érzés volt tudni, hogy Solohov él. Ahogy gyermekkoromban jobb ízűen játszottam, ha apámat magam körül véltem. Éreztem, csak egyet sem sóhajtok, erős, bátor vagyok attól, hogy ő létezik.

Solohov fekete lobogója homályba vonja az egyetemes irodalom nagy arénájának tájképét. Csúcsfény szűnt meg világítani. Gyűlik-e helyette másik? Esetleg tíz kisebb kitölti majd fényudvarát, azt én gyöngülő szememmel még nem látom. Úgy lehet, gerjed másik, ahogy higanygőzlámpák teszik. Lassan erősödik benne a sugárzás. A fénynek is időre van szüksége, amíg a távolságokat megfutja.

Évek óta csönd ült körülötte. Feszült várakozásaink között ezt a csöndet fölfoghatuk alkotói műhelyzajnak. Miért is ne? 79 évesen még vidáman forgathatta volna tollát. E helyett a halál jelentette magát. Lezárta Solohov életművét. S egyúttal elszakította azt a láthatatlan finoman rezgő seelymszálat, ami az életet összeköti.

Ám példázó biztatása a kezünkben, ami hozzáfűzi még hozzám hasonló meztlábás kicsi gyalogjáró írókat is, akik a poros, sáros, véres valóság tágas mezőin szedegestünk. Iránymutatónk, biztatónk volt, mint sivagati vándornak a választott csillag, amihez bizton veheti az irányzomot. A drága kicsi haza határain túli, távoli egeken fényeskedett, szemünk irisébe eljutott minden jele.

Nem az ilyenkor elillő kegyeletlen zsoltosma mondatja velem, hogy a nagy alakok közül ő tartózkodott legközelebb hozzám. Vesenszkájában élt, de mindha dombiratosi lett volna. Hősei, asszonyai, lányai, férfitjai, lovai, kutyái személyes ismerőseim, mint a falumbeliek. Barátaim, szeretteim. Életműve soha sem ösztönzött arra, hogy Solohovul írjak. Mert nem írhatok Móríczul, Mórául, Kosztolányiul sem. Szellemük, eszméjük, emberszerető melegségük parancsol törvényt minden mozdulatomban.

Írói tízparancsolatot nem hagytak ránk. Csak regényeket, elbeszéléseket. De az parancs minden valamire való író számára! Amíg élünk, a valóságot sugallja. Azt, hogy legyenek bár siratnivalóan szomorú szakaszai létünknek, bátran menjünk birokra az élet bajaival. Emberhez méltóan nézzünk vele szembe!

TÓTH BÉLA